

CHRONOLOGIE

KOUDE OORLOG

Het maken van een eenvoudige tijdbalk kan leerlingen vaak helpen bij het begrijpen van de geschiedenis, maar wordt door veel leerlingen niet enthousiast ontvangen. Natuurlijk moeten leerlingen de belangrijkste jaartallen kennen, maar dat is vaak niet het doel. Leerlingen moeten bijvoorbeeld veranderingen zien, continuïteiten herkennen, door historische analogieën het heden kunnen verklaren of in ieder geval oorzaken en gevolgen zien. In de werkvorm 'Chronologie' gaan leerlingen met al deze zaken aan het werk en komt de eenvoudige tijdbalk tot leven.

De 'Chronologie' laat leerlingen:

- leren argumenteren en redeneren
- leren de dimensie tijd ervaren
- het nut van feitelijke kennis ervaren
- historisch denken

Onderwerp	De Koude Oorlog
Activiteit	Leerlingen doorlopen verschillende rondes waarin ze uiteenlopende activiteiten moeten verrichten
Tijdsduur	De werkvorm duurt 50 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: bovenbouw havo/vwo In de klas is aandacht geweest voor de Koude Oorlog
Instrueren	Wat: verschillende rondes doorlopen om nog een keer de belangrijkste gebeurtenissen, kenmerken, personen en begrippen bij de Koude Oorlog te herhalen. Hoe: in tweetallen doorloop je verschillende rondes waarin je ontwikkelingen, afbeeldingen en bronnen op de juiste plek moet leggen Waarom: op deze manier herhaal je nog een keer de Koude Oorlog
Uitvoeren	Leerlingen doen de activiteiten in tweetallen. De leerlingen krijgen een opdrachtenblad en een uitwerkblad (print deze op A3-formaat).
Nabespreken	Wat: wat heb je geleerd? Welke ontwikkelingen zie je? Hoe: hoe hebben jullie het gedaan? Wat deden jullie waardoor het goed ging? Waarom: zo krijg je nogmaals eens een idee van de Koude Oorlog Advies is om iedere ronde 10 minuten te laten duren en deze dan vervolgens gezamenlijk na te bespreken (dit om te voorkomen dat leerlingen gedurende het proces niet te herstellen fouten maken).

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

CHRONOLOGIE

KOUDE OORLOG

Uit de bloedigste oorlog uit de geschiedenis ontstond een geheel nieuwe oorlog. Over het startpunt van deze Koude Oorlog bestaat onder historici geen consensus. De Koude Oorlog, een ideologische strijd tussen het kapitalistische westen en communistische oosten, betekende een periode van continue dreiging waarbij atoomwapens een einde aan de menselijke beschaving kon maken. In deze werkvorm ga je proberen een overzicht te krijgen van de Koude Oorlog. Doorloop daarvoor de verschillende rondes die hieronder beschreven staan.

Ronde 1

Onderstaande gebeurtenissen vonden allemaal plaats in de moderne tijd, de periode 1900-2000. Plaats het nummer van de gebeurtenis op de juiste plek in de tijdbalk.

1. De val van de Berlijnse Muur luidt het einde van de Sovjet-Unie en de eenwording van Duitsland in.
2. Met het verdelen van Duitsland in vier bezettingszones, om daarmee de stabiliteit van het land en Europa te vergroten, (waarbij ook Berlijn in vieren werd gedeeld) wilde Stalin een einde maken aan de westerse aanwezigheid in zijn zone.
3. Het aantal jonge intellectuele Oost-Duitsers dat naar West-Duitsland was gemigreerd was opgelopen tot bijna vier miljoen. Het waren juist deze jonge mensen waar de DDR op moest bouwen. Om die reden werd in dit jaar een muur geplaatst rondom West-Berlijn.
4. De geallieerden openden, na te lang wachten (volgens Stalin), een tweede front in Normandië om daarmee nazi-Duitsland te verslaan.
5. Om te voorkomen dat er een nucleaire oorlog zou uitbreken, werd in dit jaar het SALT-I verdrag gesloten. Het was één van de eerste pogingen om de spanningen te doorbreken. In het verdrag werd vastgelegd dat het aantal strategische wapens en de kracht ervan minder moest.
6. In Tsjechoslowakije hoopte Alexander Dubcek hervormingen door te kunnen voeren waardoor er een socialisme met een menselijker gezicht zou kunnen komen. Deze Praagse Lente werd hard neergeslagen door het Warschaupact.
7. Op de Conferentie van Jalta spraken de grote drie over de toekomst van Europa. Afsproken werd dat Duitsland verdeeld zou moeten worden en dat alle Europese landen een democratisch bestuur moeten krijgen.
8. In dit jaar besloten de Verenigde Staten om een definitief einde te maken aan de Tweede Wereldoorlog twee atombommen op Japan te gooien. Het betekende het begin van een wapenwedloop tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie.
9. Na de dood van Stalin braken er in de DDR opstanden uit. Oost-Duitsers hoopten dat, met het overlijden van Stalin, een meer humane vorm van communisme tot de mogelijkheden behoorden. De opstand werd echter hard neergeslagen.
10. Duitsland werd definitief opgedeeld in een Oostelijk (DDR) en Westelijk (BRD) deel. Hetzelfde geldt voor Berlijn. In hetzelfde jaar werd de NAVO opgericht en werd China communistisch.
11. Korea lijkt het strijdtoneel te worden van de Koude Oorlog, ook al vindt er geen directe militaire interventie plaats van de Verenigde Staten of de Sovjet-Unie.
12. In dit jaar voor de Conferentie van München plaats. Tijdens die conferentie, waarbij Engeland, Frankrijk en nazi-Duitsland vertegenwoordigd waren (en de Sovjet-Unie dus niet), werd

besloten dat Hitler een deel van Tsjecho-Slowakije kreeg. Dit nadat hij zijn rijk al oostwaarts had uitgebreid.

13. Met de Russische Revolutie werd Rusland het eerste land dat een volledig communistisch bestuur kreeg. De bolsjewieken, onder leiding van Vladimir Lenin, hadden nu de macht.
14. Na een communistische revolutie in Cuba zocht Fidel Castro steun bij de Sovjet-Unie. Er werden lanceerplekken voor raketten geplaatst. Het leidde tot spanningen en een nieuwe wereldoorlog dreigde.
15. Gorbatsjov hoopt dat met hervormingen de Sovjet-Unie een langer en duurzamer bestaan zou kunnen hebben.

Ronde 2

De Koude Oorlog was een strijd tussen twee grootmachten. Zowel de Verenigde Staten als de Sovjet-Unie was ervan overtuigd dat hun ideologie het beste was. In de tijdbalk is een tabel opgenomen. Noteer telkens de juiste kenmerken van beide ideologieën.

Ronde 3

Vanaf 1945 hebben verschillende Amerikaanse en Russische heersers de dienst uitgemaakt. Bestudeer onderstaande namen en zet de nummers op de juiste plek in de tijdbalk.

De Verenigde Staten	De Sovjet-Unie
16. Lyndon B. Johnson	21. Leonid Brezjnev
17. Richard Nixon	22. Jozef Stalin
18. John F. Kennedy	23. Michail Gorbatsjov
19. Dwight D. Eisenhower	24. Nikita Chroesjtsjov
20. Harry S. Truman	

Ronde 4

Onderstaande begrippen en uitspraken passen bij de heersers die je in ronde 3 in de tijdbalk hebt geplaatst. Noteer de nummers op de juiste plekken in de tijdbalk.

25. 'Ich bin ein Berliner'
26. Brezjnevdoctrine
27. Perestrojka
28. Great Society
29. Dominotheorie
30. 'Vermoord één man en je bent een moordenaar, vermoord er velen en je bent een held'
31. Glasnost
32. Vreedzame co-existentie
33. Containmentpolitiek
34. Vietnamisering
35. Destalinisatie

Ronde 5

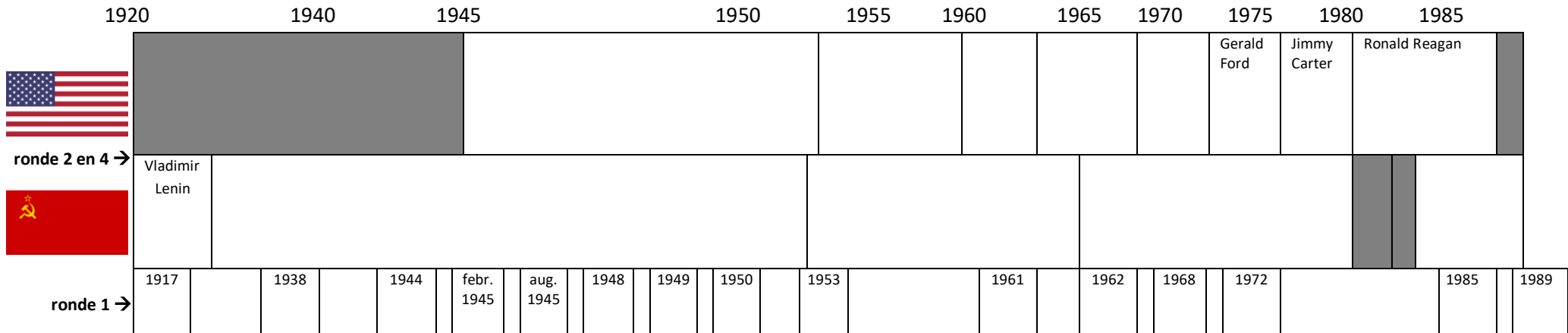
Over het begin van de Koude Oorlog bestaat onder historici geen consensus. Verschillende momenten in het verleden worden door hen aangewezen als mogelijk beginpunt. Bestudeer de gebeurtenissen uit ronde 1. Hier zijn *vier* mogelijke startpunten van de Koude Oorlog te vinden. Geef in de tijdbalk aan:

- welke vier mogelijke startpunten dat zijn en
- om welke reden historici deze momenten als begin van de Koude Oorlog classificeren.

Ronde 6

In de tijdbalk zijn enkele spotprenten opgenomen. Deze prenten verwijzen naar gebeurtenissen uit ronde 1. Bestudeer de spotprenten en geef aan:

- bij welke gebeurtenis (uit ronde 1) de bron past en
- welke mening de tekenaar over die gebeurtenis heeft.

ronde 2	Kapitalisme	Communisme
Politiek		
Economie		
Sociaal		
Cultureel		

ronde 5

moment 1: _____, omdat _____

moment 2: _____, omdat _____

moment 3: _____, omdat _____

moment 4: _____, omdat _____

Prent met een Sovjetsoldaat en een meisje uit Tsjechoslowakije.

Prent links Gorbatsjov en rechts Marx, Lenin en Stalin.

ronde 6

Prent met Albert Ulricht (leider van de DDR).

Prent met links John F. Kennedy en Uncle Sam (Amerika) en rechts Gorbatsjov en Castro.
